

SINFÓNÍUHLJÓMSVEIT
ÍSLANDS

Macbeth og Kullervo

22. janúar 2015

MENNTA- OG
MENNINGARMÁLARÁÐUNEYTIÐ

Reykjavíkurborg

Vinsamlegast hafið slökkt á farsímum meðan á tónleikum stendur.

Tónleikagestir eru beðnir um að klappa aðeins í lok tónverka.

Tónleikarnir eru í beinni útsendingu á Rás 1 og verða aðgengilegir í tvær vikur á www.ruv.is

Áætluð tímalengd verka:

Macbeth: 18'30"

Kullervo: 84'00"

Tónleikarnir eru hluti af alþjóðlegri afmælishátíð en 150 ár eru liðin frá fæðingu tónskáldsins.

S15elius
2015

Aðalstyrktaraðili:

GAMMA

@icelandsymphony

#sinfó

www.sinfonia.is

Macbeth og Kullervo

Tónleikar í Eldborg 22. janúar 2015 » 19:30

Petri Sakari hljómsveitarstjóri
Jorma Hynninen einsöngvari
Þóra Einarsdóttir einsöngvari
Karлакór Reykjavíkur
Karлакórinn Fóstbræður

Richard Strauss

Macbeth, sinfónískt ljóð op. 23 (1886-1888)

Hlé

Jean Sibelius

Kullervo, sinfónískt ljóð op. 7 (1892/1957)

Inngangur

Æska Kullervos

Kullervo og systir hans

Kullervo fer í stríð

Dauði Kullervos

Petri Sakari

hljómsveitarstjóri

Petri Sakari stjórnaði Sinfóníuhljómsveit Íslands í fyrsta sinn í október árið 1986 og mörkuðu þeir tónleikar upphaf gifturíks sambands hans við hljómsveitina, íslenskt tónlistarlíf og landið sjálft. Árið 1988 tók hann við stöðu aðalhljómsveitarstjóra og gegndi henni til 1993 og síðan aftur á árunum 1996 til 1998 en í millitíðinni var hann aðalgestastjórnandi hljómsveitarinnar. Á þessu hartnær 30 ára tímabili hefur Petri Sakari stjórnað hljómsveitinni á samtals 160 tónleikum, í Reykjavík og víðsvegar um landið en einnig í Helsinki og nokkrum öðrum borgum Finnlands, í Stokkhólmi og Kaupmannahöfn. Þá var hann við stjórnvölinn í ferð hljómsveitarinnar til Grænlands árið 1997. Fjölmargir geisladiskar Sinfóníuhljómsveitarinnar hjá Chandos- og Naxos útgáfunum undir stjórn Sakaris vöktu mikla athygli og öfluðu hljómsveitinni alþjóðlegra vinsælda og virðingar.

Petri Sakari hóf fiðlunám átta ára gamall og innritaðist ári síðar í tónlistarháskólann í Tampere, þar sem píanó og óbó bættust við hljóðfæragreinarnar.

Hann hóf hljómsveitarstjóraferil sinn aðeins sautján ára að aldri og stjórnaði á námsárum sínum meðal annars Sinfóníuhljómsveit Tampere-tónlistarháskólans og óperusýningum í Sibeliusarakadémiunni þar sem aðalkennari hans var Jorma Panula. Frá árinu 1983 hefur hann stjórnað öllum helstu hljómsveitum Finnlands, svo sem Finnsku útvarpshljómsveitinni og Lahti-sinfóníunni. Hann var aðalstjórnandi Lohja-sinfóníunnar í Finnlandi 1993-1996, aðalgestastjórnandi Sænsku kammersveitarinnar 1995-1997 og einnig aðalstjórnandi Sinfóníuhljómsveitarinnar í Gävle í Svíþjóð. Þá var hann aðalhljómsveitarstjóri Fílharmoníuhljómsveitarinnar í Turku í Finnlandi til ársins 2012.

Petri Sakari hefur á ferli sínum látið að sér kveða sem óperustjórnandi og er skemmst að minnast áhrifamikillar túlkunar hans á óperu Gunnars Þórðarsonar um örlög Ragnheiðar biskupsdóttur.

Um stjórnandann

Í föðurætt Petris Sakari er hefð fyrir að skíra börn í höfuðið á sögupersónum finnsku Kalevala hetjuljóðanna. Sakari hlaut nafn sögupersónunnar sem þrýðir efnisskrá kvöldsins og heitir því fullu nafni Petri Kullervo Sakari. Í framhaldi af því má geta þess að Petri Kullervo skírði einkason sinn íslenska nafninu Pétur og er annað af tveimur millinöfnum hans Pellervo.

Jorma Hynninen

einsöngvari

Finnski bassabarítónsöngvarinn Jorma Hynninen er einn ástsælasti óperu- og ljóðasöngvari okkar tíma. Rödd hans heyrðist fyrst opinberlega í Helsinki árið 1970 og er því ferillinn orðinn langur en um leið gifturíkur.

Óperuhlutverk hans á ferlinum eru ríflega sextíu talsins en þau helstu eru Rodrigo í *Don Carlos*, Hertoginn í *Brúðkaupi Fígarós*, Wolfram í *Tannhäuser* og Eugen Onegin í samnefndri óperu. Þá hefur hann farið með aðalhlutverk í fjöldamörgum finnskum nútímaóperum, m.a. eftir Aulis Sallinen og Einojuhani Rautavaara en mörg hlutverkanna hafa verið skrifuð sérstaklega fyrir hann. Sem dæmi söng hann hlutverk Kullervos í samnefndri óperu Sallinens sem var fyrsta frumsýning nýs óperuhúss Finnsku óperunnar í Helsinki árið 1993. Fjórum árum síðar endurskapaði hann hlutverk Tobis í óperu Sallinens *Punainen viiva* (Rauða línan) í nýrri uppfæslu sama óperuhúss.

Hynninen hefur komið fram í öllum fremstu óperuhúsum heimsbyggðarinnar, í New York, Mílanó, Vín, München, Hamborg, Antwerpen, París, Buenos Aires, San Fransisco, Los Angeles og víðar.

Sem ljóðasöngvari hefur Hynninen heimsótt helstu tónleikasali, þar á meðal Carnegie Hall, Lincoln Center, Queen Elizabeth Hall, Royal Albert Hall, Musikverein, Concertgebouw, Boston Symphony Hall, Chicago Symphony Hall og tónlistarhátíðirnar í Tanglewood, Ravinia og Salzburg. Auk þess að flytja ljóð og ljóðaflokka Schuberts, Schumanns, Brahms og Wolfs hefur hann lagt rækt við tónsmíðar yngri tónskálda.

Jorma Hynninen hefur unnið með mörgum af helstu hljóm-sveitarstjórum samtímans, m.a. Klaus Tennstedt, Lorin Maazel, James Levine, Riccardo Muti, Riccardo Chailly, Colin Davis, Seiji Ozawa, Esa-Pekka Salonen, Jukka-Pekka Saraste and Leif Segerstam.

Þóra Einarsdóttir

einsöngvari

Þóra Einarsdóttir sópransöngkona stundaði söngnám við Söngskólann í Reykjavík hjá Ólöfu Kolbrúnu Harðardóttur og framhaldsnám við Guildhall School of Music and Drama hjá prófessor Laura Sarti. Þóra þreytti frumraun sína við Glyndebourne Festival Opera aðeins 23 ára gömul. Hún vakti snemma athygli fyrir vandaðan söng og heillandi framkomu. Hún steig fyrst á svið Íslensku óperunnar 18 ára gömul í einsöngshlutverkum í *Rigoletto* og í *Töfraflautunni* og kom fyrst fram sem einsöngvari á Vínartónleikum Sinfóníuhljómsveitar Íslands árið 1995 á meðan hún var enn í námi.

Þóra hefur sungið óperuhlutverk, á sinfóníutónleikum, í kirkjulegum verkum og á ljóðatónleikum víða um heim. Hún var fastráðin við óperuhúsið í Wiesbaden í Þýskalandi um 7 ára skeið og hefur sungið við fjölmörg óperhús um gjörvalla Evrópu.

Þóra kemur reglulega fram á tónleikum á Íslandi og erlendis, m.a. hefur hún sungið í Royal Albert Hall, Konzerthaus Berlin, og Carnegie Hall í New York. Meðal hljómsveita sem hún hefur sungið með eru Orchestre de la Suisse Romande, Bach Collegium München, RSO Berlin og The Philharmonia Orchestra. Meðal fjölda hljómsveitarstjóra sem Þóra hefur unnið með eru Sir Neville Marriner, Osmo Vänskä og Lothar Zagrosek.

Á ferli sínum hefur Þóra hlotið margvíslegar viðurkenningar fyrir söng og framlag sitt til tónlistar m.a. Dannebrog-orðuna og hina íslensku fálsaorðu.

Meðal hlutverka Þóru við Íslensku óperuna hin síðustu ár má nefna Adinu í *Ástardrykknum*, Gildu í *Rigoletto*, Pamínu í *Töfraflautunni*, Mimi í *La Bohème* og Mikaelu í *Carmen*. Þá er eftirminnileg túlkun hennar á Ragnheiði í samnefndri óperu Gunnars Þórðarsonar enn í fersku minni.

Karлакórinn Fóstbræður

Karлакórinn Fóstbræður er sá karлакór Íslands sem á lengstan samfelldan starfsaldur að baki en kórinn hefur starfað samfellt frá haustinu 1916. Allan þennan tíma hefur kórinn starfað og sungið með þjóðinni. Hann söng á Alþingishátíðinni 1930 og við lýðveldisstofnuna 1944 og hefur komið fram við fjölda-mörg tilefni bæði innanlands og utan, í útvarpi, sjónvarpi og kvikmyndum. Þá hafa Fóstbræður sungið inn á fjölmargar plötur og hljómdiska. Fóstbræður hafa oftsinnis komið fram með Sinfóníuhljómsveit Íslands, m.a. í 13. sinfóníu Dmítrijs Shostakovtsj (*Babi Jar*) og óperu-óratoríunni *Oedipus Rex* eftir Igor Stravinskij. Á vettvangi léttari tónlistar hafa Fóstbræður verið í samstarfi við Stuðmenn, Björgvin Halldórsson, Högn Egilsson og fleiri.

Fóstbræður halda sína 99. vortónleika í Hörpu undir handleiðslu stjórnanda síns til ríflega 20 ára, Árna Harðarsonar.

Karлакór Reykjavíkur

Karлакór Reykjavíkur var stofnaður þann 3. janúar 1926. Kórinn hefur ferðast innanlands- og utan frá árinu 1931. Ferðirnar hafa verið allt vestur til Bandaríkjanna, til Miðjarðarhafslanda, Páfagarðs, austur til Kína og nú síðast til St. Pétursborgar. Hefur kórinn hvarvetna getið sér afbragðsgóðan orðstír. Árlegir tónleikar Karlakórs Reykjavíkur eru um vor og jól – en við þau tækifæri hafa flestir fremstu einsöngvarar landsins komið fram með kórnum. Þá hefur hann tekið þátt í fjölmörgum verkefnum af ýmsu tagi, til dæmis með þungarokksveitinni Skálmöld og Sinfóníuhljómsveit Íslands árið 2013 og nú verki Sibeliusar, *Kullervo*, ásamt félagum sínum úr Karlakórnum Fóstbræðrum. Þessi tvö verkefni bera breidd kórsins gott vitni.

Stjórnandi Karlakórs Reykjavíkur frá árinu 1989 er Friðrik S. Kristinsson.

Richard Strauss

Macbeth

Richard Strauss (1864-1949) hóf tónskáldaferil sinn aðeins 6 ára gamall og stóð á tvítugu þegar hann samdi nokkur af þekktustu sönglögum sínum þar á meðal *Zueignung*, *Die Nacht* og *Allerseelen*. Um þetta leyti vann hann að því að brjóta sér leið út úr ríkjandi tónlistarhefð og finna sína eigin rödd. Hann hafði samið tvær sínfóníur auk annarra hljómsveitarverka en einbeitti sér nú að tónaljóðinu þar sem snilld hans, hugmyndaauðgi og glæsilegur ritháttur blómstraði. Helstu tónaljóðin, *Don Juan*, *Tod und Verklärung*, *Till Eulenspiegels lustige Streiche*, *Also sprach Zarathustra*, *Don Quixote* og *Heldenleben*, urðu til á tíu ára tímabili í lok níttjándu aldar. Fyrsta verk hans þessarar tegundar var þó *Macbeth* sem hann hóf að semja árið 1886 en endurskoðaði nokkrum sinnum næstu árin. Þetta tónaljóð lenti síðan utangarðs og hefur mun sjaldnar verið flutt en systurtónsmíðarnar. Á síðari árum hefur það þó fengið uppreisn æru og prýðir efnisskrár margra hljómsveita í tilefni 150 ára fæðingarafmælis Richards Strauss.

Tónlistin á Íslandi

Fyrsta verk Richards Strauss sem heyrðist á tónleikum Sínfóníuhljóm-sveitar Íslands var valsinn úr óperunni *Rósariddarinn* sem Páll P. Pálsson stjórnaði. Fyrsta tónaljóðið var aftur á móti *Don Juan* sem Bodhan Wodiczo flutti með hljómsveitinni árið 1960 en það er jafnframt það verk Strauss sem hljómsveitin hefur oftast flutt eða níu sinnum. Í öðru sæti er tónaljóðið um þakkarann *Till Eulenspiegel* en hljómsveitin hefur einnig flutt langflest hinna tónaljóðanna. *Macbeth* hefur einu sinni áður heyrst á tónleikum Sínfóníunnar en það var vorið 2003 og stjórnaði Petri Sakari flutningnum.

Í tónaljóðinu *Macbeth* sækir Strauss efnivið í leikrit Shakespeares um hugrakka hershöfðingjann Macbeth sem nornir spá að verði dag einn konungur Skotlands. Blindaður af metnaði og hvattur af konu sinni Lady Macbeth drepur hann Duncan konung og sest í konungssætið. Í kjölfarið er hann heltekinn af ofsóknarbrjálæði og gerist hinn versti harðstjóri sem fremur fleiri og fleiri morð til að verjast fjendum sínum. Í borgarastriði sem brýst út missa konungshjónin vitið og síðan lífið.

Macbeth er fyrsta verk Strauss sem fjallar um brjálsemi og afleiðingar hennar. Tveimur áratugum síðar samdi hann tvær óperur í röð sem fjalla um líkt efni; *Salome*, sem dansar fyrir Heródes stjúpföður sinn til að eignast höfuð Jóhannesar skírara og *Elektra* sem segir frá hinni blóðþyrstu titilpersónu.

Jean Sibelius

Kullervo

Johan Christian Julius Sibelius fæddist í Hämeenlinna í Finnlandi árið 1865. Hann ólst upp á sænskumælandi heimili en gekk í finnskan skóla frá tíu ára aldri. Tvitugur hóf hann framhaldsnám í tónsmíðum í Helsinki og tók sér um það leyti nafnið Jean. Að loknu námi árið 1889 fékk hann styrki til frekara náms, fyrst í Berlín og síðar í Vínarborg þar sem hann dvaldi veturinn 1890-91. Þar heyrði hann m.a. 3. sinfóníu Antons Bruckner og nokkur tónaljód Richards Strauss. Á sama tíma sökkti hann sér niður í Kalevala sagnabálginn og hóf um vorið smíði sinfónísku ljóðs fyrir einsöngvara, kór og hljómsveit sem byggði á ljóðinu um Kullervo. Sibelius stjórnaði sjálfur frumflutningi verksins í Helsinki 28. apríl 1892 og vakti það mikla hrifningu enda markaði það þáttaskil sem fyrsta sinfóníska verk finnskrar tónlistarsögu. Tónaljóðið var flutt í fjögur skipti í viðbót, síðast í mars 1893 en þá bannaði Sibelius allan flutning verksins og heyrðist það ekki í heild sinni fyrr en árið 1958, ári eftir lát tónskáldsins.

Tónlistin á Íslandi

Hljómsveitarstjórinn Jussi Jalas, tengdasonur Sibelíusar stjórnaði heilum tónleikum Sinfóníuhljómsveitar Íslands með verkum tengdafaður síns í júní á stofnári hljómsveitarinnar árið 1950. Á efnisskránni var 2. sinfónían, *Valse Triste*, *Finlandia* og svítan *Pelléas et Mélisande*. Hann stýrði hljómsveitinni í nokkur skipti eftir þetta, síðast í fyrstu hljóðritun á Sögusinfóníu Jóns Leifs árið 1975. Þess má geta að Jussi Jalas stjórnaði Kullervo-tónaljóðinu árið 1958 en þá hafði verkið ekki heyrst í 65 ár að boði tónskáldsins.

Kullervo er harmræn sögupersóna og ólánsmaður. Hann elst upp í þeirri trú að frændi hans Untamo hafi drepíð nær alla fjölskyldu sína og hyggur á hefndir. Tilraunir hans í þá átt leiða til þess að hann er seldur smiðnum Ilmarinen sem þræll. Eftir að hafa átt þátt í dauða eiginkonu húsbónda síns, tekst honum að flýja heim til móður sinnar. Þar verður hann að litlu gagni og er sendur af stað til að greiða skatta fjölskyldunnar. Á heimleiðinni verða þrjár stúlkur á vegi hans og reynir hann að fá þær til við sig, eina af annarri. Fyrstu stúlkurnar tvær sleppa en þá þriðju vélar hann og tekur með valdi. Hún reynist síðan vera löngu horfin systir hans. Þjakaður af samviskubiti hyggst hann stytta sér aldur en móðir hans fær hann ofan af því. Vopnaður sverði sem guðinn Ukko gefur honum, drepur hann fjölskyldu Untamos en kemst við heimkomuna að því að hans eigin fjölskylda hefur hlotið sömu örlög. Ráfandi um skóginn kemur hann að staðnum þar sem hann hafði svívirt systur sína. Fullur sektarkenndar lætur hann sig falla á sverð sitt.

🐦 @Sibelius150

Sigurður Ingvi Snorrason

Kullervo

Kullervo ja hänen sisarensa

Kuoro:

Kullervo, Kalervon poika,
Sinisukka äijön lapsi,
Hivus keltainen korea,
Kengän kauto kaunokainen,
Läksi viemähän vetoja,
Maajyviä maksamahan.

Vietyä vetoperänsä,
Maajyväset maksettua
Rekehensä reutoaikse
Kohennaikse korjahansa;
Alkoi kulkea kotihin,
Matkata omille maille.

Ajoa järyttelevi,
Matkoansa mittelevi
Noilla Väinön kankahilla,
Ammoin raatuilla ahoilla.

Neiti vastahan tulevi,
Hivus kulta hiihtelevi
Noilla Väinön kankahilla,
Ammoin raatuilla ahoilla.

Kullervo, Kalervon poika,
Jo tuossa päättelevi,
Alkoi neittä haastatella,
Haastatella, houkutella:

Kullervo:

Nouse, neito korjahani,
Taaksi maata taljoilleni!

Neito I:

Surma sulle korjahasi,
Tauti taaksi taljoillesi!

Kullervo og systir hans

Kór:

Kullervo, Kalervos sonur,
blásokkaður bur þess gamla,
var með gullið hár á höfði,
skó úr leðri fagurfægðu,
bjóst af stað að borga skattinn,
greiða jarðargjöld með korni.

Er hann hafði skilað skatti,
greitt sín jarðargjöld með korni,
hljóp hann upp í ökusleðann,
tók sér sess á sleðabekknunum;
hóf svo för til húsa sinna,
þaut af stað til heimahaga.

Ók hann nú með ógnardrunum,
ferðin tók hann fjarri byggðum
yfir víða Väinö-heiði,
yfirgefna akra og sviðna.

Mætti hann þá meyju einni,
gullhærðri, er gekk á skíðum
yfir víða Väinö-heiði,
yfirgefna akra og sviðna.

Kullervo, Kalervos sonur,
nam á sömu stundu staðar,
óðar stúlku tók hann tali,
freistar sprunds með fagurgala:

Kullervo:

Upp á sleðann stígðu, stúlka,
leggðu þig á loðna feldi!

Stúlka I:

Dauðinn sitji á sleða þínum,
farsótt liggi á feldum þínum.

Kuoro:

Kullervo, Kalervon poika,
Sinisukka äijön lapsi,
Iski virkkua vitsalla,
Helähytti helmivyöllä.
Virkku juoksi, matka joutui,
Tie vieri, reki rasasi.

Neiti vastahan tulevi,
Kautokenkä kaaloavi
Selvällä meren selällä,
Ulapalla aukealla.

Kullervo, Kalervon poika,
Hevoista piättelevi,
Suutansa sovittelevi,
Sanojansa säätelevi:

Kullervo:

Tule korjahan, korea,
Maan valio, matkoihini!

Neito II:

Tuoni sulle korjahasi,
Manalainen matkoihisi!

Kuoro:

Kullervo, Kalervon poika,
Sinisukka äijön lapsi,
Iski virkkua vitsalla,
Helähytti helmivyöllä.
Virkku juoksi, matka joutui,
Reki vieri, tie lyheni.

Neiti vastahan tulevi,
Tinarinta riioavi
Noilla Pohjan kankahilla,
Lapin laajoilla rajoilla.

Kullervo, Kalervon poika,
Hevoista hillitsevi,
Suutansa sovittelevi,
Sanojansa säätelevi:

Kór:

Kullervo, Kalervos sonur,
blásokkaður bur þess gamla,
sló með píski fákinn fráa,
barði hann svipu perlum prýddri.
Hrossið geystist, hentist áfram,
brakaði í böndum sleðans.

Mætti hann þá meyju einni,
skædd var hún með skóm úr leðri,
úti á hafi ísilögðu,
þar á miðjum frosnum firði.

Kullervo, Kalervos sonur,
stöðvaði þá fákinn fráa,
vingjarnlegum mælti munni,
lét hann aðgát orðum stjórna:

Kullervo:

Komdu í sleðann, fegurst fljóða,
ferðast með mér, landsins prýði.

Stúlka II:

Sjálfa Hel skalt hafa í sleðann,
heljargestur með þér ferðist!

Kór:

Kullervo, Kalervos sonur,
blásokkaður bur þess gamla,
sló með píski fákinn fráa,
barði hann svipu perlum prýddri.
Hrossið geystist, hentist áfram,
marraði undan meiðum sleðans.

Mætti hann þá meyju einni,
brjóstnælu hún bar úr tini
yfir naprar norðurheiðar,
yfir Lapplands yztu lendur.

Kullervo, Kalervos sonur,
stöðvaði þá fákinn fráa,
vingjarnlegum mælti munni,
lét hann aðgát orðum stjórna:

Kullervo:

Käy, neito, rekoseheni,
Armas, alle vilttieni,
Syömähän omeniani,
Puremahan päähkeniä!

Neito III (Kullervon sisar):

Sylen, kehno, kelkkahasi,
Retkale, rekosehesi!
Vilu on olla viltin alla,
Kolkko korjassa eleä.

Kuoro:

Kullervo, Kalervon poika,
Sinisukka äijön lapsi,
Koppoi neion korjahansa,
Reualti rekosehensa,
Asetteli taljoillensa,
Alle viltin vieretteli.

Sisar:

Päästä pois minua tästä,
Laske lasta vallallensa
Kunnotointa kuulemasta
Pahalaista palvomasta,
Tahi potkin pohjan puhki,
Levittelen liistehesi,
Korjasi pilastehiksi,
Rämäksi re'en retukan!

Kuoro:

Kullervo, Kalervon poika,
Sinisukka äijön lapsi,
Aukaisi rahaisen arkun,
Kimahutti kirjakannen,
Näytteli hopeitansa,
Verkaliuskoja levitti,
Kultasuuta sukkasia,
Vöitänsä hopeapäitä.

Verat veivät neien mielen,
Raha muutti morsiamen,
Hopea hukuttelevi,
Kulta kuihauttelevi.

Kullervo:

Komdu í sleðann minn, ó meyjja,
leggstu undir ábreiðurnar,
þú mátt eta af eplum mínum,
nóg er til að narta af hnetum.

Stúlka III (systir Kullervos):

Á þinn sleða hræki eg, hrappur,
hræki á sleðann, himpigimpi!
Kalt er undir ábreiðunum,
slæmt að dvelja í sleða þínum.

Kór:

Kullervo, Kalveros sonur,
blásokkaður bur þess gamla,
tók nú meyna og setti á sleðann,
upp í sleðann henti hann henni,
lagði hana á loðna feldi,
breiddi yfir ábreiðurnar.

Systir:

Leyfðu mér að losna héðan,
barni þessu fá þú frelsi,
svo ég heyri ei illskuorð þín,
læri ei hið illa að þýðast,
annars brýt ég botninn sleðans,
öllum spækjum sparka sundur,
breyti sleða í brotahrúgu,
mölva sleðann méli smærra!

Kór:

Kullervo, Kalervos sonur,
blásokkaður bur þess gamla,
lauk upp einni leðurkistu,
lyfti af henni loki skreyttu,
benti meyju á silfursjóðinn,
breiddi út voðir vandaðastar,
gullbryddaða glæsisokka,
mittisólar silfurslegnar.

Voðin hertók huga meyjjar,
auðlegð henni breytti í brúði,
silfrið veikti viðnám hennar,
gullið hana ginnti að lokum.

Sisar:

Mist'olet sinä sukuisin,
Kusta, rohkea, rotuisin?
Lienet suurtaki sukua,
Isoa isän aloa.

Kullervo:

En ole sukua suurta,
Enkä suurta enkä pientä,
Olen kerran keskimmäistä:
Kalervon katala poioka,
Tuhma poika tuiretuinen,
Lapsi kehjo keiretyinen;
Vaan sano oma sukusi,
Oma rohkea rotusi,
Jos olet sukua suurta,
Isoa isän aloa!

Sisar:

En ole sukua suurta,
Enkä suurta enkä pientä,
Olen kerran keskimmäistä:
Kalervon katala tyttö,
Tyhjä tyttö tuiretuinen,
Lapsi kehjo keiretyinen.

Ennen lasna ollessani
Emon ehtoisen eloilla,
Läksin marjahan metsälle,
Alle vaaran vaapukkahan.
Poimin maalta mansikoita,
Alta vaaran vaapukoita
Poimin päivän, yön lepäsin.
Poimin päivän, poimen toisen:
Päivälläpä kolmannella
En tiennyt kotihin tietä:
Tiehyt metsähän veteli,
Ura saatteli salolle.

Siinä istuin, jotta itkin,
Itkin päivän, jotta toisen;
Päivänäpä kolmantena
Nousin suurelle mäelle,
Korkealle kukkulalle,

Systir:

Seg mér hverrar ættar ertu?
Hugrakkt kyn þitt virðist vera,
voldugum þú virðist skyldur,
faðir eflaust mektarmaður.

Kullervo:

Ei kem ég af ættum stórum,
ei af miklum, ei af litlum:
einhversstaðar mitt á milli,
sonur Kalervos og vesæll,
aðeins fávís pörupiltur,
ólánsbarn og ónyttjungur;
seg mér allt um ættir þínar,
hvaðan dáðríkt kyn þitt kemur,
hvort þú tengist tignarfólki,
faðir eflaust mektarmaður!

Systir:

Ei kem ég af ættum stórum,
ei af miklum, ei af litlum:
einhversstaðar mitt á milli,
dóttir Kalervos og vesæl,
aðeins fávís kjánakrakki,
ólánsbarn og ónyttjungur;

Eitt sinn þá ég enn í bernsku
bjó hjá kærri móður minni,
gekk til berja í grænum skógi,
leitaði í lautum fjallsins,
jarðarberja á jöfnum velli,
hindber fann við fjallsins rætur,
tíndi á daginn, dúrði um nætur,
einn dag tíndi eg, annan líka,
eins fór það hinn þriðja daginn,
heim þá fann ei fyrri slóðir,
allar leiðir lágu í skóginn,
allir stígar inn í þykknið.

Settist þar, fór svo að gráta,
einn dag grét ég, annan líka,
eins fór það hinn þriðja daginn,
fór þá upp á fjallið hæsta,
alveg upp á efsta tindinn,

Tuossa huusin, hoilaelin.
Salot vastahan saneli,
Kankahat kajahtelivat:
'Elä huua, hullu tyttö,
Elä mieletöin, melua!
Ei se kuulu kumminkana,
Ei kuulu kotihin huuto!'

Päivän päästä kolmen, neljän,
Viien, kuuen viimeistäki
Kohennihin kuolemahan,
Heitihin katoamahan,
Enkä kuollut kuitenkin,
En mä kalkinen kaonnut!

Oisin kuollut, kurja raukka,
Oisin katkennut, katala,
Äsken tuosta toisna vuonna,
Kohta kolmanna kesänä
Oisin heinänä helynnyt,
Kukoistellut kukkapäänä,
Maassa marjana hyvänä,
Punaisena puolukkana,
Nämät kummat kuulematta,
Haikeat havaitsematta.

Kullervo:

Voi, poloinen, päiviäni,
Voipa, kurja, kummiani,
Kun pi'in sisarueni,
Turmelin emoni tuoman!
Voi isoni, voi emoni,
Voi on valtavanhempani!
Minnekä minua loitte
Kunne kannoitte katalan?
Parempi olisin ollut
Syntymättä, kasvamatta,
Ilmahan sikeämättä,
Maalle tälle täytymättä.
Eikä surma suorin tehnyt,
Tauti oikein osannut,
Kun ei tappanut minua,
Kaottanut kaksiöisnä.

öskraði og æpti af kröftum.
Skógur tók að enduróma,
breiðar heiðar bergmáluðu:
„Hættu að kalla, heimska stúlka,
hættu að öskra, hljóðabelgur!
Enginn heyrir háreystina,
enginn heima hlustar á þig.“

Þegar leið á þriðja daginn,
fjórða svo, og fimmta, sjötta
reyndi eg mínu lífi að ljúka,
enda mína ævidaga;
tókst mér ei að taka líf mitt,
aumri mér tókst ekki að hverfa!

Væri eg bara dáin, druslan,
hefði eg farizt, aumust allra,
þá ég hefði á öðru ári
eða á þriðja, snemma sumars,
vaxið upp sem örmjótt grasstrá,
blóm sem gæti kinkað kolli,
fagurt ber á víðum velli,
blóðrautt tituber í lautu,
heyrte hefði aldrei ósköp þessi,
aldrei sorgir slíkar lifað.

Kullervo:

Vei, mér örmum, öllum dögum
ævi minnar, húsi og frændum,
ég hef svívirt systur mína,
smánað dóttur móður minnar!
Vei sé föður, vei sé móður,
vei sé yður, virtu áar!
Til hvers var ég ungur alinn,
til þess eins að verða vesæll?
Betra væri víst ef hefði eg
aldrei fæðst og aldrei vaxið,
aldrei styrkt af andardrætti,
aldrei þetta land mitt litið.
Dauðinn hefur verk sitt vanrækt,
sóttin ekki sinn því betur,
að þau hafi ei mig drepið,
tveggja náttu tæpra að aldri.

Kullervon kuolema

Kuoro:

Kullervo, Kalervon poika,
Otti koiransa keralle,
Läksi tietä telkkimähän,
Korpehen kohoamahan,
Kävi matkoa vähäisen,
Astui tietä pikkaraisen;
Tuli tuolle saarekselle,
Tuolle paikalle tapahtui,
Kuss' oli piian pillannunna,
Turmellut emonsa tuoman.

Siin' itki ihana nurmi,
Aho armahin valitti,
Nuoret heinät hellitteli,
Kuikutti kukat kanervan
Tuota piian pillamusta,
Emon tuoman turmelusta.
Eikä nousnut nuori heinä,
Kasvanut kanervankukka,
Ylennyt sijalla sillä,
Tuolla paikalla pahalla,
Kuss' oli piian pillannunna,
Emon tuoman turmellunna.

Kullervo, Kalervon poika,
Tempasi terävän miekan,
Katsellevi, kääntelevi,
Kyselevi, tieteleivi,
Kysyi mieltä miekaltansa,
Tokko tuon tekisi mieli
Syöä syyllistä lihoa,
Viallista verta juoa.

Miekka mietti miehen mielen,
Arvasi uron pakinan,
Vastasi sanalla tuolla:
„Miks' en söisi mielelläni,
Söisi syyllistä lihoa,
Viallista verta joisi?
Syön lihoa syyttömänki,
Juon verta viattomanki.“

Dauði Kullervos

Kór:

Kullervo, Kalervos sonur,
með sinn tryggja hund við hlið sér,
lagði sína leið til skógar,
inn í skógarþykkið þetta,
eigi hafði hann alllangt farið,
aðeins gengið stuttan spölinn,
er hann fann þar aftur staðinn,
þar hann framdi voðaverkið,
flekkað hafði systur sína,
svívirt dóttur sinnar móður.

Fagurt grasið grét þar ákaft,
indælt rjóðrið syrgði sáran,
ungu stráin drúptu döpur,
lítil blóm á lyngi sýttu
þar hann systur smánað hafði,
svívirt dóttur sinnar móður,
né hafði þar nýtt gras sprottið,
lítil blóm á lyngi opnast,
ekkert vaxið á því svæði,
þar hann framdi voðaverkið:
flekkað eigin systur sína,
smánað dóttur sinnar móður.

Kullervo, Kalervos sonur,
greip úr slíðrum sverðið beitta,
horfði á báðar hliðar sverðsins,
innti sverðið, svara vænti,
álit sverðsins vildi vita,
hvort það væri viljugt til að
eta hold af illvirkjanum,
drekka blóð úr brotamanni.

Hjörinn las í huga mannsins,
kappans gátu kunní að ráða,
svofellt var hans svar í orðum:
„Hví skyldi eg ei sult minn seðja,
eta hold af illvirkjanum,
drekka af blóði brotamannsins?
Hold eg et af hrekkleysingjum,
sýp af blóði sakleysingja.“

Kullervo, Kalervon poika,
Sinisukka äijön lapsi,
Pään peltohon sysäsi,
Perän painoi kankahasen,
Kären käänti rintahansa,
Itse iskihe kärelle.
Siihen surmansa sukesi,
Kuolemansa kohtaeli.

Se oli surma nuoren miehen,
Kuolo Kullervo urohon,
Loppu ainakin urosta,
Kuolema kovaosaista.

Úr „Kalevala“
*Finnsk þjóðkvæði í búningi
eftir Elias Lönnrot.*

Kullervo, Kalervos sonur,
blásokkaður bur þess gamla,
hjöltum þrýsti þétt í foldu,
meðalkafla mitt í lyngið,
stefndi oddi að eigin brjósti,
henti sér með afli á oddinn.
Þannig olli hann eigin dauða,
endalokum sínum mætti.

Svo varð endir unga mannsins,
Kullervo þá kvaddi heiminn,
loksins kom þá kappans dauði,
ólánsmannsins aldurtíli.

Reynir Axelsson þýddi.

Kórar á tónleikum

22. janúar 2015

1. TENÓR

Angantýr Sigurðsson
Arnlaugur Helgason
Baldvin Agnarsson
Bjarni Sigurðsson
Einar Valgeir Jónsson
Elís Reynarsson
Finnbogi H. Alexandersson
Guðjón Snæbjörnsson
Guðmundur Jónsson
Guðmundur R. Benediktsson
Gunnar Már Gunnarsson
Jón Ingvar Valdimarsson
Jón Viðar Arnórsson
Lárus Loftsson
Marteinn Jónsson
Ragnar Árni Sigurðarson
Reynir Þormar Þórisson
Rúnar Ólafsson
Sigurður Örn Ólafsson
Stefán Sigurjónsson
Sverrir Jónsson
Teitur Þorkelsson
Þorleifur Kr. Alfonsson
Þorsteinn Andrésson
Þorsteinn Guðmundsson
Þráinn Sigurðsson

2. TENÓR

Arinbjörn Vilhjálmsson
Árni Kjartansson
Birgir Þór Borgþórsson
Bjarni Þormóðsson
Björn Friðrik Einisson
Geir Gunnlaugsson
Gestur Helgason
Gestur Svavarsson
Guðmundur Örn Ragnarsson
Guðni Eiríksson
Gunnar Ólafsson
Gunnar R. Grímsson
Gylfi Ástbjartsson
Hannes Snorrason
Heiðar Smith
Karl Hermann Bridde
Karl Þ. Jónasson
Kristján Sverrisson
Kristmundur Einarsson
Ómar Örn Ingólfsson
Snæbjörn Kristjánsson

Stefán Már Sturluson
Tómas Sigurbjörnsson
Valdimar K. Guðlaugsson
Vigfús M. Vigfússon
Þorsteinn Guðnason
Þorvaldur B. Hauksson

1. BASSI

Agnar Óskarsson
Agnar Wium Ástráðsson
Andri Egilsson
Ariilius Harðarson
Birgir Guðmundsson
Bjarni Harðarson
Björgvin Valdimarsson
Björn Steingrímsson
Eiður Ottó Guðlaugsson
Eiríkur Jónsson
Guðgeir Einarsson
Guðjón Hallur Hallsson
Hafliði Helgason
Halldór Bragi Ólafsson
Halldór Þórarinnsson
Haraldur Baldursson
Hjörtur Már Helgason
Jón Hallsson
Jón Yngvi Ástráðsson
Jón Þorsteinn Gunnarsson
Karl Skírnisson
Magnús Magnússon
Orri Árnason
Ólafur Geir Sverrisson
Ólafur Héðinn Friðjónsson
Óskar Smári Haraldsson
Ragnar Marteinnson
Ríkhartur G. Hjartarson
Samúel Lefever
Sigurður S. Sigurðsson
Snorri Baldursson
Valdimar G. Hjartarson
Þorsteinn Fransson
Örn Baldursson

2. BASSI

Alfreð Jóhannsson
Arnór Þórir Sigfússon
Árni Vilhjálmsson
Benedikt Emilsson
Davið Viðarsson
Eggert Benedikt Guðmundsson

Einar Örn Stefánsson
Guðbjartur Vilhelmsson
Guðmundur Bjarnason
Gunnar H. Helgason
Gunnar Hólm Ragnarsson
Gunnar Már Jóhannesson
Gunnar Reynarsson
Gunnlaugur V. Snævarr
Hjálmur Gunnarsson
Hróbjartur Óskarsson
Jón H. Karlsson
Karl Jóhann Jónsson
Kjartan Ingvason
Magnús Snæbjörnsson
Marteinn Jóhannesson
Samúel Örn Erlingsson
Sigurður Þ. Jakobsson
Sigurjón Helgason
Skúli Pálsson
Smári S. Sigurðsson
Stefán Árni Einarsson
Stefán Már Halldórsson
Sævar Magnússon
Þorgeir Adamsson
Þorgeir H. Nielsson

PIÁNÓLEIKARI Á ÆFINGUM

Anna Guðný Guðmundsdóttir

Hljómsveit á tónleikum

22. janúar 2015

1. FIÐLA

Sigrún Eðvaldsdóttir
Sif Margrét Tulinius
Una Sveinbjarnardóttir
Hildigunnur Halldórsdóttir
Pálína Árnadóttir
Olga Björk Ólafsdóttir
Zbigniew Dubik
Bryndís Pálsdóttir
Andrzej Kleina
Júliana Elín Kjartansdóttir
Mark Reedman
Ágústa María Jónsdóttir
Lin Wei
Rósa Hrund Guðmundsdóttir

2. FIÐLA

Gunnhildur Daðadóttir
Helga Þóra Björgvinsdóttir
Roland Hartwell
Margrét Þorsteinsdóttir
Kristján Matthíasson
Ingrid Karlsdóttir
Gróa Margrét Valdimarsdóttir
Þórdís Stross
Christian Diethard
Sigurlaug Eðvaldsdóttir
Dóra Björgvinsdóttir
Ólöf Þorvarðsdóttir

VIÓLA

Þórunn Ósk Marinósdóttir
Þórarinn Már Baldursson
Kathryn Harrison
Sarah Buckley
Svava Bernharðsdóttir
Jónína Auður Hilmarsdóttir
Guðrún Þórarinsdóttir
Stefanía Ólafsdóttir
Eyjólfur Bjarni Alfreðsson
Guðrún Hrund Harðardóttir

SELLÓ

Sigurgeir Agnarsson
Hrafnkell Orri Egilsson
Margrét Árnadóttir
Bryndís Björgvinsdóttir
Ólöf Sesselja Óskarsdóttir
Sigurður Bjarki Gunnarsson
Lovísa Fjeldsted
Júliana Mogensen

BASSI

Páll Hannesson
Dean Ferrell
Jóhannes Georgsson
Richard Korn
Þórir Jóhannsson
Gunnlaugur Torfi Stefánsson

FLAUTA

Áshildur Haraldsdóttir
Emilía Rós Sigfúsdóttir
Martial Nardeau

ÓBÓ

Daði Kolbeinsson
Peter Tompkins
Matthias Nardeau

KLARÍNETT

Arngunnur Árnadóttir
Einar Jóhannesson
Rúnar Óskarsson

FAGOTT

Michael Kaulartz
Brjánn Ingason
Rúnar Vilbergsson

HORN

Joseph Ognibene
Emil Friðfinnsson
Stefán Jón Bernharðsson
Þorkell Jólsson
Lilja Valdimarsdóttir

TROMPET

Einar Jónsson
Eiríkur Örn Pálsson
Ásgeir Steingrímsson
Guðmundur Hafsteinsson
David Bobroff, bassatrompet

BÁSÚNA

Sigurður Þorbergsson
Oddur Björnsson
Carlos Caro Aguilera, bassabásúna
David Bobroff, bassabásúna

TÚBA

Nimrod Ron

PÁKUR

Eggert Pálsson

SLAGVERK

Steef van Oosterhout
Frank Aarnink
Árni Áskelsson

Arna Kristin Einarsdóttir framkvæmdastjóri
Árni Heimir Ingólfsson listrænn ráðgjafi
Margrét Sigurðsson fjármálafulltrúi
Grimur Grímsson sviðsstjóri

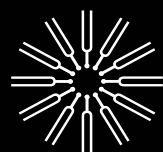
Anna Sigurbjörnsdóttir tónleikastjóri
Hjördis Ástráðsdóttir fræðslustjóri
Margrét Ása Jóhannsdóttir nótna- og skjalavörður
Sigþór J. Guðmundsson sviðsstjóri

Margrét Ragnarsdóttir markaðs- og kynningarstjóri
Greipur Gíslason verkefnastjóri
Una Eyþórsdóttir mannauðsstjóri
Valgerður Árnadóttir umsjónarmaður

Heimspíanistar í Hörpu

Jorge Luis Prats

Virtúósinn frá Kúbu snýr aftur

HARPA

Norðurljós

7. febrúar kl. 20:00

Nánari upplýsingar í síma 528 5050, á midi.is og harpa.is

www.harpa.is/prats

ICELANDAIR

 Arion banki

 CENTER
HOTELS

Sibeliusar -þrífleikurinn

150 ár frá fæðingu Sibeliusar

Tryggið ykkur miða

Jean Sibelius hefur fylgt Sinfóníuhljómsveit Íslands frá upphafi og nú fögnum við 150 ára fæðingarafræmli tónskáldsins. Sibelius samdi sjö sinfóníur og fjölda hljómsveitarverka. Þar má nefna *Finlandia*, *Karelia-svítuna* og *Kullervo* sem einmitt hljómar á tónleikum Sinfóníuhljómsveitar Íslands 22. janúar.

Þrjár landar Sibeliusar stjórna Sinfóníuhljómsveit Íslands á jafn mörgum tónleikum á vormisseri í tilefni tímamótanna. Petri Sakari stjórnar flutningi á Kullervo með Karlakór Reykjavíkur og Fóstbræðrum 22. janúar.

Tvær sinfóníur verða fluttar; nr. 3 undir stjórn Osmo Vänskä 5. febrúar og nr. 1 undir stjórn Önnu-Mariu Helsing 12. mars.

22. janúar *Machbeth og Kullervo*
5. febrúar *Sinfóníur nr. 3 með Osmo*
12. mars *Anna-Maria stjórnar Sibeliusi*

S1sibelius
2015

@icelandsymphony #sinfó